

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ח.

עין משפט נר מצוה

ל^א א מיי פ"ב מהל'
נכרות הלי' יא ופ"י
מהל' אלוט ה' ג סמג
עשין ממ' טושי' אה"ע פי'
כג סעי' א'
ב מ מיי הלי' נכרות שס
ה' י טושי' ע"ש סעיף
ז:
מ^א ג מיי (פ"י מהל'
אלוט ה"י) פ"ה
מהל' נכרות הלי' טושי'
סעיף יג:
ב^ב ד מיי מל' אלוט שס
ה' ה ופ"ב מהל'
נכרות ה"י טושי' ע"ש
סעיף ד:

שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם. פומתה צנרון א"ע"פ שכל אחת סמוכה לחצותה כיון דקדירות הן אס לא היה פומת צנרון היה נראה הכל צרכה אחת וכן אשר יצר אס לא היה פומת צנרון היה נראה שהיתה מתחלת מצנרון יוצר האדם אשר יצר אצל שוש תשיש שהיא אחר צרכה

והמקין לו ממנו צנין עדי עד היא הנקצה. שוש תשיש לפי שאנו כריכין להעלות וצרון ירושלים על ראש שמחתנו שנאמר (תהלים קלו) תדבק לשוני לחכי וגו'. שמה תשמה צרכה לחתן וכלה שלילתו בשמחה וטוב לב. ואשר צרה לשם כל ישראל. ולפי שהסדר מתחיל מאשר יצר לפיכך פתח זה צנרון וחתם זה צנרון כדרך כל ראשי סדרי נכרות. ושוש תשיש ושמה תשמה מפני שהן צרכה הסמוכה לצנרתה לא פתח זה צנרון שכן תיקנו לכל הצרכות שסמוכות אחר הראשונה על הסדר. ואשר צרה מפני שהיא נאמרת יחידית צרוצ ימי המשמה כשאין שם פנים חדשות לפיכך אינה מן הסמוכות והולך לפתוח זה צנרון ולסיים זה צנרון. אצל שהכל צרה לכדור אינה מן הסדר אלא לאסיפת העם הנאספים שם לגמול חסד וכן למסדי המקום שנהג עם אדם הראשון שנעשה לו שושצין ונתעסק צו ואסיפה זו כדור המקום היא וצרכה זו לכן נתקנה ומשעת אסיפה היא ראויה לצרך אלא מכיון שיש צרכה על הכוס הזקיקה נקדשה עליו מידי דהוה אצרכה צשנים וצרכה על האור צנואל

אשהכל ברא לכבודו ויוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה ה' יוצר האדם שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה שמח תשמה ריעים האהובים כשמחך יצורך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה' משמח חתן וכלה ברוך אתה ה' אמו"ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה חדוה אהבה ואחור ושלוה וריעות מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם בא"י משמח חתן עם הכלה לוי איקלע לבי רבי בהלוליה דר"ש בריה בריך חמש רב אסי איקלע לבי רב אשי בהלוליה דמר בריה בריך שירת לימא בהא קמפילגי דמ"ם חדא יצירה הואי ומ"ם שתי יצירות הואי לא דכ"ע חדא יצירה הואי מ"ם בתר מחשבה אזלינן ומ"ם בתר מעשה אזלינן כי א"י רב יהודה רמו כתיב יויברא אלהים את האדם בצלמו וכתוב יזכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולוהו מכאן ואילך יאי איכא פנים חדשות בריך כולוהו ואי לא אפוש שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא משבעה ועד שלשים בין אמר להו מחמת הלולא מברך ובין לא אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו מכאן ואילך אי אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא לא וכי א"ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפי משמיה דרבא יעד תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת א אמר רב פפא מבי רמו שערך באסינתא אינו והא רב פפא איעסק לאבא מר בריה וברוך משעת אירוסין שאני רב פפא דהוה מריח ליה רבינא איעסק ליה לבריה בי רב חיבא וברוך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתייע מילתא והדרי בהו רב החליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שירת אריכתא ולית הלכתא כוותיה רב חיבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא כוותיה משום דטרידי דאית ליה צערא ליגוקא א"ר נחמן אמר רב יהתנים מן המנין א אבלים מן המנין מיתיבי התנים ואבלים מן המנין קא רמית עליה דרב א רב תנא הוא ופליג איתמר א אמר ר' יצחק א"ר יוחנן התנים מן המנין ואין אבלים מן המנין מיתיבי התנים ואבלים מן המנין בי

זכר ונקבה בראם. דמתחלה נקבה מרי וזו (נכרות א) וזכר מלך זה ונקבה מלך זה (ערוגין ח.) מבי רמו שערך באסינתא. לעשות שזכר ליום המשמה. אסינתא עריות שערין כן שערין לעשות שזכר ליום המשמה. עפר עריות וחושין שם ומילין לני התן והכלה כהס נמוס ואומרים להם פרו ורבו כשעורין הללו שמתרין לנחל מלך התנאה (ע"ז ח.) ואין אבדלים מן המנין. הכי הוא חומר צרכה למנחם בני עמק אחיו עמל הגמול ישלם לנס גמולם הטוב פלי משלם הגמול. ולאלולם בני עמק אחיו בעל הנמנות יתם אחסו פלי מנחם אבליה ואינו כולל יעד (מגילה כג.)

תורה אור השלם

1. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בָרָא אֹתָם: (בראשית א: כו)
2. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בָרָא אֹתָם: (בראשית א: כו)

מוסף רש"י

זכר ונקבה בראם. דמתחלה נקבה מרי וזו (נכרות א) וזכר מלך זה ונקבה מלך זה (ערוגין ח.) מבי רמו שערך באסינתא. לעשות שזכר ליום המשמה. אסינתא עריות שערין כן שערין לעשות שזכר ליום המשמה. עפר עריות וחושין שם ומילין לני התן והכלה כהס נמוס ואומרים להם פרו ורבו כשעורין הללו שמתרין לנחל מלך התנאה (ע"ז ח.) ואין אבדלים מן המנין. הכי הוא חומר צרכה למנחם בני עמק אחיו עמל הגמול ישלם לנס גמולם הטוב פלי משלם הגמול. ולאלולם בני עמק אחיו בעל הנמנות יתם אחסו פלי מנחם אבליה ואינו כולל יעד (מגילה כג.)

תוספות ר"ד

שעורין ליה שמעל: מאי מברך אריי' שיהכל ברא לכבודו. יוצר האדם. אשר תשמה. אשר ברא. פי' תחלה מברך שהכל ברא לכבודו מצוה ברכת חתנים שצריכה עשה כדכתיב במקלות ברכו ה' וכתוב ברוב ע' הדרת מלך. וזו האסיפה היא על כבודו לברכו ברבים מ"ם מתחיל ומברך שהכל. אח"כ מברך יוצר האדם כנגד יצירה. ראשונה שנברא לבר. אח"כ מברך על יצירת שניהם האין הפידי לו אשה מצלעותיו ומפני שפארין דבריו והתנאות אכל השתים הוראשנות שכן קצרות אינו חותם בהן ואצ"פ שהיא סמוכה לשלש ארצות שברוך כבר פותח בה בברוך מפני שהשלוש ארצות פתוחה בברוך פי' בהן. אבל חתימה אין בהם ואינו נקרא ברכת הסמוכה לחברתה שאין פותחה בה בברוך כשמתחיל לאחרי' כיון ברכות ר"ח וברכות ק"ש. אבל הסמוכה לברכה קטנה פתוחה בה בברוך כמו שאנו עושים בקי' ברכות שאותן שם

זכר ונקבה בראם. דמתחלה נקבה מרי וזו (נכרות א) וזכר מלך זה ונקבה מלך זה (ערוגין ח.) מבי רמו שערך באסינתא. לעשות שזכר ליום המשמה. אסינתא עריות שערין כן שערין לעשות שזכר ליום המשמה. עפר עריות וחושין שם ומילין לני התן והכלה כהס נמוס ואומרים להם פרו ורבו כשעורין הללו שמתרין לנחל מלך התנאה (ע"ז ח.) ואין אבדלים מן המנין. הכי הוא חומר צרכה למנחם בני עמק אחיו עמל הגמול ישלם לנס גמולם הטוב פלי משלם הגמול. ולאלולם בני עמק אחיו בעל הנמנות יתם אחסו פלי מנחם אבליה ואינו כולל יעד (מגילה כג.)

עקר. ירושלים: (בבלי ש"ס) עקרה. ירושלים: יעוים האהובים. החתן והכלה שהן ריעים האהובים זה את זה: כשמחך יצורך. כמו ששמחת את אדם הראשון: בגן עדן מקדם. דמתי ויעט גן צעדן מקדם ויעס שם וגו' (ש"ס) משמח חתן וכלה. וצארכונו משמח חתן עם הכלה לפי ששמחת צרכה הראשונה לא צשמחת חתונה אנו אומרים שהרי תפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהו שמונים בהללחה כל ימיהם לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלא צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כצפיקת מונות

וכל טוב וצארכונו שכן שמשצח להקצ"ה צצרה חתונה דיצוק איש צאשה על ידי שמה ומדוה לפיכך יש לחתום משמח חתן עם הכלה שהוא לשון שמחת איש צאשה: צריך חמש. שהכל ואשר יצר שוש תשיש שמה שמח אשר צרה: צריך שים. יוצר האדם הוסקי: חדא יצירה הואי. כמאן דלמר צעירוצין (דף י"ב.) ויצן את הללע פרלופ צרייתו נצרה שני פרלופין וזכר מלפניו ונקבה מאחור: שפי יצירות. כמאן דלמר [שס] וצו היה וממנו נצאלת האשה והרי כאן שמי יצירות: חסר מהשצבה אזלינן. ששים עלו ממשצבה להברלות וצרה אחד צעירוצין צפ' עושין פסין [שס]: מנרך שהשמחה במעונו. צמתילת הזימון: צין אמר להן. לקרוזין: מחמת הולולא. קראתי ללס הלום לטעודה: מעיקרא. קודם החופה אס הזמין קרוזים אמר להם מחמת שאני רוצה להכניס צני לחופה: מאימסי. היא התחלת שמחת חופה לנרך שהשמחה במעונו: מבי רמי שערך צעיריבא. יש שורין שערורים צעיריבא מים להטיל שזכר לנורך חופה. וי"א לשם החתן והכלה זורעין שערין צעירין צעירין לומר פרו ורבו וצמחו כשעורים הללו: דהוה עריה ליה. מתוקנים היו לו כל צרכי חופה וטעודה: איעסק לנריה. שידך לו אשה: וצריך משעת אירוסין. שהשמחה במעונו: והדרי צהו. לא נתנו לו האשה: שים אריכתא. הוסקי דצרכים על שהכל ועל צרכה יצירה ראשונה וחתם צהם צנרון: ולית הלכתא כוותיה. כדפי לעיל: לצי מהולא. לטעודה מילה: חתנים מן המנין. לקמן מפרש למאי הלכתא: צצרכה

זכר ונקבה בראם. דמתחלה נקבה מרי וזו (נכרות א) וזכר מלך זה ונקבה מלך זה (ערוגין ח.) מבי רמו שערך באסינתא. לעשות שזכר ליום המשמה. אסינתא עריות שערין כן שערין לעשות שזכר ליום המשמה. עפר עריות וחושין שם ומילין לני התן והכלה כהס נמוס ואומרים להם פרו ורבו כשעורין הללו שמתרין לנחל מלך התנאה (ע"ז ח.) ואין אבדלים מן המנין. הכי הוא חומר צרכה למנחם בני עמק אחיו עמל הגמול ישלם לנס גמולם הטוב פלי משלם הגמול. ולאלולם בני עמק אחיו בעל הנמנות יתם אחסו פלי מנחם אבליה ואינו כולל יעד (מגילה כג.)

עקר. ירושלים: (בבלי ש"ס) עקרה. ירושלים: יעוים האהובים. החתן והכלה שהן ריעים האהובים זה את זה: כשמחך יצורך. כמו ששמחת את אדם הראשון: בגן עדן מקדם. דמתי ויעט גן צעדן מקדם ויעס שם וגו' (ש"ס) משמח חתן וכלה. וצארכונו משמח חתן עם הכלה לפי ששמחת צרכה הראשונה לא צשמחת חתונה אנו אומרים שהרי תפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהו שמונים בהללחה כל ימיהם לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלא צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כצפיקת מונות

על שהכל ועל יצור האדם. והאריך בהן וחתם בהם ופסקי תלמודא ולית הלכתא (ספח) [כוותיה]: רב חיבא איקלע לטעודה המילה בריך שהשמחה במעונו ופסקי תלמודא ולית הלכתא [כוותיה] משום דאית ליה צערא ליגוקא. אריי' אמר ר"י מברכין ברכת חתנים בעשרה כל ז' וחתנים מן המנין ברכת אבלים כל ז' ואין אבדלים מן המנין. והוא כבואו פנים חדשות. מאי ברכת אבלים ברכת רחבה פי' היו מברכין את האבל ברחבה של עיר ומברכין שם כנגד שם וכנגד אבלים וכנגד המנחמים וכנגד כל ישראל כדמפרש בגמרא וצריכה עשרה ובאותן יו"ד אין אבלים מן המנין כצרכה המון כגון ג' דימון וי"ד לאלהינו:

על שהכל ועל יצור האדם. והאריך בהן וחתם בהם ופסקי תלמודא ולית הלכתא (ספח) [כוותיה]: רב חיבא איקלע לטעודה המילה בריך שהשמחה במעונו ופסקי תלמודא ולית הלכתא [כוותיה] משום דאית ליה צערא ליגוקא. אריי' אמר ר"י מברכין ברכת חתנים בעשרה כל ז' וחתנים מן המנין ברכת אבלים כל ז' ואין אבדלים מן המנין. והוא כבואו פנים חדשות. מאי ברכת אבלים ברכת רחבה פי' היו מברכין את האבל ברחבה של עיר ומברכין שם כנגד שם וכנגד אבלים וכנגד המנחמים וכנגד כל ישראל כדמפרש בגמרא וצריכה עשרה ובאותן יו"ד אין אבלים מן המנין כצרכה המון כגון ג' דימון וי"ד לאלהינו: